

Datum raad 29 april 2021 Zaaknummer 1948373297

Datum college 23 maart 2021

Portefeuille Infrastructuur, duurzaamheid, winkelcentra
H.G.W.M. van Rooijen

Onderwerp Instemming regionale energie strategie 1.0 Noordoost Brabant

Samenvatting

Een onderdeel van het landelijke Klimaatakkoord is het opstellen van een Regionale Energiestrategie (RES) in alle 30 energieregio's van Nederland. Meierijstad valt onder de regio Noordoost Brabant. De RES richt zich op de onderdelen Gebouwde Omgeving en Elektriciteit.

Na het goedkeuren van de concept-RES (besluitvorming 7 mei 2020 gemeente Meierijstad) door de raden in de regio in het voorjaar van 2020 is gewerkt aan RES 1.0. Deze RES 1.0 moet voor 1 juli 2021 in worden gediend bij het Nationaal Programma RES. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft in het najaar van 2020 alle 30 RES'sen doorgerekend en is tot de conclusie gekomen dat deze vertrouwen geven dat de benodigde opgaven in 2030 worden gehaald. .

De RES 1.0 is een actualisatie van de concept-RES en geeft dus in de eerste plaats inzicht in de stand van zaken van de realisatie van de opgaven, via de informatie uit de klimaatmonitor en een geactualiseerd overzicht van de zoekgebieden zon en wind. doelstelling te realiseren.

Aan alle zestien gemeenteraden in de regio Noordoost Brabant, de waterschappen, provincie en Enexis wordt voorgesteld in te stemmen met de voorliggende RES 1.0. Daarmee committeren alle partijen zich aan de opgave zoals deze geschetst is in de RES 1.0 van onze energieregio.

De RES 1.0 gaat, net als in de concept-RES besloten, uit van lokale verantwoordelijkheid waarbij iedere gemeente wordt gevraagd om invulling te geven aan een resultaatverplichting voor het eigen deel van de energieopgave in de regio.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad

Programmaliijn Duurzaamheid
Project Vitaal Buitengebied

Behandeling in commissie

21 april 2021

Ontwerpbesluit gemeenteraad

Te besluiten om in te stemmen met de RES 1.0. Dit houdt in dat:

1. het bod van de RES Noordoost Brabant voor elektriciteit (5,8PJ of 1,6 TWh), warmte (3 PJ) en besparingen (11%) ongewijzigd wordt gehandhaafd en daarmee ook het aandeel van de deelnemende partijen daarin;
2. een kaart met zoekgebieden deel uitmaakt van de RES 1.0. Op deze kaart staan zoekgebieden voor zowel zon als wind, waarop naast de lokaal vastgestelde zoekgebieden ook de zoekgebieden staan aangegeven welke binnen de gemeenten openbaar worden verkend/ in procedure zijn;
3. er in de regionale samenwerking invulling gegeven wordt aan samenwerkingsscenario 2. Dit is inclusief het voeren van gesprekken met de netbeheerders op regionaal niveau;
4. de handreikingen in deel III worden vastgesteld als handreiking voor de onderbouwing van lokale keuzes en ten behoeve van het regionale gesprek over lokale afwegingen, maar niet als bindend kader;
5. wordt ingestemd met de reactie in bijlage 1 op de ingediende zienswijzen bij de concept RES 1.0.

Waarom naar de raad

- Betrokkenheid van uw raad bij dit proces is van groot belang, vanwege de toekomstige impact op onze omgeving.
- Besluitvorming in de raad over de RES 1.0 is conform de regionale afspraken over de RES.

Aanleiding

In de zomer van 2020 stelden de gemeenteraden en het algemeen bestuur van twee waterschappen in de regio Noordoost Brabant en het college van GS van de provincie in met de Concept-RES. Uw raad heeft hier op 7 mei 2020 mee ingestemd. Daarmee werd ingestemd met het gezamenlijk regionaal bod van 5,8 PJ of 1,6 Twh aan hernieuwbaar op te wekken elektriciteit, 11 % besparing van elektriciteit en warmte en 3 PJ hernieuwbaar op te wekken warmte. Dit alles in de periode tot 2030. Ook stemden de deelnemende gemeenten ieder afzonderlijk in met het eigen aandeel daarin. Voor gemeente Meierijstad een opgave van 0,25 TWh (17% van de regionale opgave). Tevens werd ingestemd met de leidende principes voor regionale samenwerking in de RES Noordoost Brabant en met het afwegingskader als handvat voor het afwegen van lokale- en (sub)regionale gebiedskeuzes. Met dit bod heeft de regio gezamenlijk de verantwoordelijkheid genomen om het gevraagde aandeel te leveren aan de energietransitie, dat nodig is om de doelen uit het nationaal Klimaatakkoord te bereiken. Dit bod werd vervolgens via het Nationale Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) voorgelegd aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Ook de andere 29 regio's namen een vergelijkbaar besluit. Op 1 februari 2021 heeft het PBL in een analyse van deze plannen geconcludeerd dat deze vertrouwen geven dat de benodigde opgaven in 2030 worden gehaald.

In de tussentijd zijn alle partijen die vertegenwoordigd zijn in de RES NOB, verdergegaan met het werken aan deze opgaven. Zoekgebieden werden verkend en in een aantal gevallen vastgesteld, beleid voor wind en zon besproken, transitievisies warmte voorbereid. Er werd gesproken met inwoners, met ondernemers, agrariërs en maatschappelijke organisaties. Ondertussen werd er energie bespaard en duurzame energie opgewekt. Wat op deze manier werd bereikt, vindt u in de RES 1.0 die nu voor u ligt. In de gemeente Meierijstad is dit vooral vormgegeven door invulling te geven aan de eigen opgave van CO2 neutraliteit in 2050. Er is gestart met de eerste tranche voor 50 ha. zonneparken. Er is actief gestimuleerd op een toename van zon op dak van woningen en grootschalige industrie en we zijn, middels de RRE regeling van de rijksoverheid, actief geweest met het stimuleren van besparing in de gemeente. Daarnaast zijn we gestart met onze Transitievisie Warmte (TVW) en afwegingskader voor windenergie. Hoe de toekomst er uit gaat zien en welke mogelijkheden er nog komen om duurzame opwek te realiseren wordt gevolgd en daar waar kansen zich voor doen zullen we daar op inspelen. De RES 1.0 is voor nu een momentopname met de kennis en kunde die er op dit moment beschikbaar is. Het is een eerste stap die tweejaarlijks geactualiseerd zal worden met de dan beschikbare kennis en kunde.

De RES 1.0 is een actualisatie van de concept-RES en geeft dus in de eerste plaats inzicht in de stand van zaken van de realisatie van de opgaven, via de informatie uit de klimaatmonitor en een geactualiseerd overzicht van de zoekgebieden zon en wind. De opzet van de RES 1.0 is verder grotendeels dezelfde als die van de Concept-RES. De RES 1.0 is een momentopname waaruit blijkt waar we als regio nu staan. Tegelijk wordt gevraagd om in te stemmen met de keuze van de stuurgroep voor een vorm van samenwerking, waarbij de autonomie van gemeenten als leidend principe gehandhaafd blijft. Ook de eerdere randvoorwaarden naar het Rijk zijn aangevuld. Nieuw

is de informatie over de effecten op- en de optimalisatie van het netwerk. Toegevoegd is informatie over de potentie van warmtebronnen bij de Regionale Structuur Warmte. Tot slot is een reactie op alle zienswijzen op de concept-RES als bijlage bijgevoegd. Een overzicht van de verschillen met de concept-RES staat aan het einde van hoofdstuk 2.

Verskil met de concept-RES

- De volgende punten zijn toegevoegd aan de RES 1.0 ten opzichte van de concept-RES: Handreikingen die gemeenten helpen invulling te geven aan het streven naar 50% lokaal eigendom, het vormen van beleid en beoordelen van zoekgebieden.
- Procesafspraken die zorgen voor het vroegtijdig voeren van het regionale gesprek over de effecten van de lokale keuzes.
- Effecten en aanpak op de bovenlokale opgaven van de netwerkinfrastructuur.
- De inzichten van warmtebronnen zijn verwerkt in de Regionale Structuur Warmte. Dit is bruikbare input voor gemeenten bij het opstellen van de Transitievisies Warmte.
- Een stand van zaken hoever de regio is ten opzichte van de vastgestelde opgaven.

Argumenten

1. De opgaven blijven dezelfde.

Met het vaststellen van de concept-RES is gebleken dat iedere gemeente en ook de waterschappen en de provincie zijn deel van de opgaven op zich wil nemen. De noodzaak van de energietransitie is erkend en er is draagvlak om hier werk van te maken. De regio heeft daarmee een goed bod kunnen doen. Aan die opgaven verandert niets. Er zijn geen ontwikkelingen ten opzichte van de concept RES die aanleiding geven voor significante wijzigingen. Ook de analyse van het PBL geeft hiervoor geen aanleiding. Over de manier waarop de opgaven zullen worden ingevuld, zal de komende jaren meer duidelijkheid moeten komen. In de periode tussen de RES 1.0 en RES 2.0 zal de stap van ambitie naar uitvoering worden gemaakt om één en ander op tijd te kunnen realiseren. De rol van de RES-organisatie is de voortgang te monitoren en waar nodig, te ondersteunen. De voortgang zal regelmatig in RES verband worden besproken. Partijen hebben de bereidheid elkaar daarbij te helpen.

2. Zoekgebieden zijn in kaart gebracht

Er zijn verschillende soorten zoekgebieden: Zoekgebieden die door de gemeenteraad zijn vastgesteld en zoekgebieden die in de idee- of verkenningsfase verkeren en waarover nog geen besluit is genomen. Ook is het belangrijk om te beseffen dat het ook bij vastgestelde gebieden nog steeds om zoekgebieden en niet om vastgestelde locaties gaat. Voor de gemeente Meierijstad zijn hier de zoekgebieden opgenomen zoals vastgesteld in “De toekomst van zon en wind in Meierijstad”

3. Regionale samenwerking krijgt vorm

De stuurgroep van de RES, waarin bestuurders van alle gemeenten, waterschappen en de provincie zitten, heeft verschillende scenario's voor samenwerking besproken. Van scenario 1: netwerk tot scenario 3: uitgebreide samenwerking waarin alle thema's vanuit een regionaal kader vorm zouden worden gegeven. De deelnemers van de RES in Noordoost Brabant konden elkaar vinden in scenario 2. Uitgangspunt van dit scenario is dat de lokale autonomie leidend is. Deze keuze betekent aan de ene kant dat de RES bijvoorbeeld een platform is voor uitwisseling van kennis en ervaring, de voortgang monitort en zorgt voor afstemming met de netbeheerders Enexis en Tennet. Maar aan de andere kant bespreekt de regionale stuurgroep, op basis van de opgestelde handreikingen, de onderbouwing van de door gemeenten gemaakte keuzes. Verder zijn er afspraken gemaakt over de inzet van ambtelijke capaciteit van de deelnemende partijen in de RES. Een opzet van de procesafspraken op hoofdlijnen is opgenomen in hoofdstuk 5 van de RES 1.0. Deze keuze betekent ook dat de samenwerking niet vrijblijvend is en dat men bereid is elkaar te ondersteunen en samen te

zoeken naar de beste resultaten. Dat laatste gebeurt momenteel vooral in drie subregio's en tussen buurgemeenten. Voor Meierijstad betekent dit geen wijziging ten opzichte van de reeds ingeslagen weg. We stemmen af met ons omliggende gemeenten en werken samen in de regio daar waar dit meerwaarde op kan leveren. Daarbij beperken we ons niet tot de regio Noordoost Brabant maar stemmen we ook af met de ons omliggende gemeenten in Zuidoost Brabant.

4. *Handreikingen voor toepassing in nog op te stellen beleid*

Deel III bevat twee handreikingen: Overwegingskader en 50% lokaal eigendom. Het zijn nadrukkelijk handreikingen en hebben geen bindend karakter. Individuele gemeenten kunnen hier hun voordeel mee doen in de uitwerking van nog op te stellen beleid: het overwegingskader is een handreiking die gemeenten helpt bij de onderbouwing van keuzes voor zoekgebieden en projecten voor grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit met als doel: afdoende bescherming te bieden aan inwoners, landschap en natuur én voldoende ruimte te bieden voor economisch haalbare initiatieven. Aan de hand van dit kader bespreekt de stuurgroep vervolgens, in overeenstemming met de hierboven geschetste samenwerkingsvorm de door gemeenten gemaakte keuzes; de handreiking 50% lokaal eigendom is bedoeld om gemeenten handvatten te bieden om invulling te geven aan het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom. Met een tweeledig doel: 1. maatschappelijk rendement: lusten uit het project komen deels ten goede aan de lokale gemeenschap; 2. zeggenschap door eigenaarschap: inwoners investeren financieel in en besluiten mee over het project. Voor de gemeente Meierijstad betekent dat deze handreikingen gebruikt kunnen worden bij de uitwerking van nieuw beleid/evaluaties.

5. *Ingediende zienswijzen zijn verwerkt*

Met de besluitvorming van de concept-RES in 2020 zijn diverse reacties ingediend. In deze bijlage staan niet alleen de formele reacties, maar ook wat met deze input is gedaan.

Kanttekeningen

1. *PBL doorrekening*

Bij de doorrekening door de PBL blijkt het totaal bod van de regio's ruim te voldoen aan de opgave. Dat zou de vraag op kunnen roepen: kan het niet wat minder, want we halen het toch wel? In de regio Noordoost Brabant is het bod niet groter dan de opgave voor de regio, dus wordt van de regio een enorme inspanning gevraagd om de omslag van ambities op papier naar uitvoering te maken. Dat laatste geldt overigens voor heel Nederland: Het PBL heeft duidelijk gemaakt dat de status van de opgaven tot nu toe ambities op papier zijn en dat de stap naar uitvoering nog gemaakt moet worden. Het risico bestaat dat bij de uitvoering blijkt dat niet alle ambities waargemaakt worden. Bovendien houdt de energietransitie niet op in 2030. Het is de bedoeling om in 2050 geheel klimaatneutraal te zijn.

2. *We kunnen niet verder als het netwerk niet wordt uitgebreid.*

Onder andere door de groeiende vraag en aanbod van duurzame energie is transport schaarste op het energienetwerk ontstaan. Dit geldt met name voor de aansluiting van grootschalige projecten. Enexis maakt deel uit van de organisatie van de RES-NOB om de toekomstige behoeften in kaart te kunnen brengen en de benodigde investeringen hierop af te stemmen. Enexis ziet daarbij de RES-plannen tot 2030 als uitgangspunt voor investeringsbeslissingen. Door deze samenwerking hopen partijen samen te komen tot uitvoering van de geplande opgaven.

3. *Zet meer in op innovatie*

Er leven veel vragen over het gebruik van innovatieve technieken voor het opwekken en opslaan van duurzame energie. Er wordt op dit vlak veel onderzoek gedaan en experimenten

uitgevoerd, bijvoorbeeld voor geo-en aquathermie. De informatie over deze ontwikkelingen worden op (inter)nationaal en regionaal niveau met elkaar gedeeld. De huidige opgave, die in 2025 vergund moet zijn, is gebaseerd op bewezen technieken voor zon en wind en warmte. Voor de lange termijn zal blijken of nieuwe technieken een rol kunnen gaan vervullen in het bereiken van klimaatdoelen. Dit is dezelfde werkwijze die we ook als gemeente Meierijstad hanteren, uitgaan van bestaande bewezen techniek maar open staan voor toekomstige innovaties en daar op inspelen wanneer nodig.

Communicatie

De raadsleden zijn door de RES geïnformeerd o.a. via een webinar op 20 januari en door deelname aan een themabijeenkomst, georganiseerd door de griffies, over de regio op 5 februari. Begin april is nog een webinar georganiseerd waar raadsleden met het oog op de bespreking in de raden en algemeen besturen vragen kunnen stellen. De communicatie over de energietransitie en de wijze waarop deze lokaal wordt ingevuld, wordt door de gemeente (en eventueel waterschap en provincie) zelf opgepakt. Vanuit de opgave van Meierijstad pakken we dit op in de werkwijze rondom de afwegingskaders zon/wind en TVW.

Participatie

Er wordt in de RES gewerkt met een klankbordgroep waar diverse belangenorganisaties deelnemen. Verdere participatievormen worden lokaal door gemeenten ingevuld. Vanuit de opgave van Meierijstad pakken we dit op in de werkwijze rondom de afwegingskaders zon/wind en TVW. Hier zijn de afgelopen maanden al meerdere digitale informatiemomenten voor opgezet, zowel algemene informatieavonden, enquêtes als lokale groepen/individuen die verder met de gemeente in gesprek willen over dit onderwerp. Onze werkwijze hierin is dat we laagdrempelig bereikbaar zijn en iedereen te woord willen staan. Zowel proactief als op aanvraag van mensen zelf.

Duurzaamheid

Het opstellen van de Regionale Energiestrategie is één van de projecten uit het uitvoeringsprogramma duurzaamheid. Het draagt daarmee bij aan de ambitie uit de duurzaamheidsvisie. Daarnaast is de RES opgave een onderdeel van de totaalopgave om in 2050 als gemeente Meierijstad CO2 neutraal te zijn. Voor verdere informatie zie de bijlage PPP scan Regionale Energie Strategie.

Financiële toelichting

De vaststelling van de RES 1.0 heeft geen financiële consequenties. De opgave is gebaseerd op lokale plannen die ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Voor de financiering van de RES-organisatie is voorzien tot 1 januari 2022. Voor de periode daarna is een voorstel aan het Rijk in voorbereiding.

Planning

Na vaststelling van de RES 1.0 zal deze uiterlijk 1 juli 2021 ingediend worden bij het Nationaal Programma RES. Daarna volgt een opstart naar het opstellen van de RES 2.0 die in 2023 opgeleverd moet worden. De RES wordt namelijk in een 2 jaarlijkse cyclus bijgewerkt.

Rechtsbescherming

Niet van toepassing, het betreft een besluit van algemene strekking.

Monitoring en evaluatie

Pagina 22 in de RES besteedt aandacht aan het onderwerp monitoring.

Om goed aangesloten te zijn bij het proces, neemt de portefeuillehouder Duurzaamheid zitting in de stuurgroep. Dat betekent dat de gemeente Meierijstad ook ambtelijk vertegenwoordigd is in het programmateam waar alle besluiten worden voorbereid.

Bijlagen

1. RES 1.0
2. Beantwoording zienswijzen concept-RES NOB
3. Rapport achtergrond verbruik en potentie (maart 2021)
4. Regionale structuur warmte - RES Noordoost Brabant
5. Handreiking overwegingskader grootschalige opwek
 - 5a. Handreiking afwegingskader landschap
 - 5b. Handreiking maatschappelijke kosten baten RES NOB
6. Handreiking RES NOB 50% lokaal eigendom
7. PPP Scan Regionale Energie Strategie

Onderliggende documenten

-

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,
De secretaris, De burgemeester,

Drs. M.G.C. Wilms –Wils RA

ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 23 maart 2021

Besluit gemeenteraad:

Te besluiten om in te stemmen met de RES 1.0. Dit houdt in dat:

1. het bod van de RES Noordoost Brabant voor elektriciteit (5,8PJ of 1,6 TWh), warmte (3 PJ) en besparingen (11%) ongewijzigd wordt gehandhaafd en daarmee ook het aandeel van de deelnemende partijen daarin;
2. een kaart met zoekgebieden deel uitmaakt van de RES 1.0. Op deze kaart staan zoekgebieden voor zowel zon als wind, waarop naast de lokaal vastgestelde zoekgebieden ook de zoekgebieden staan aangegeven welke binnen de gemeenten openbaar worden verkend/ in procedure zijn;
3. er in de regionale samenwerking invulling gegeven wordt aan samenwerkingsscenario 2. Dit is inclusief het voeren van gesprekken met de netbeheerders op regionaal niveau;
4. de handreikingen in deel III worden vastgesteld als handreiking voor de onderbouwing van lokale keuzes en ten behoeve van het regionale gesprek over lokale afwegingen, maar niet als bindend kader;
5. wordt ingestemd met de reactie in bijlage 1 op de ingediende zienswijzen bij de concept RES 1.0.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 29 april 2021

De raad voornoemd,
De griffier,

De voorzitter,

A.F.J. Franken

ir. C.H.C. van Rooij